

Концептуальні засади інтеграції в європейському освітньому просторі: до постановки питання

С. М. Кравченко, кандидат історичних наук

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягають у тому, що автором у контексті теми наукового дослідження «Інтеграційні процеси у світовій, європейській і національних системах загальної середньої освіти» (термін виконання 2024–2025 рр.) *досліджено* праці українських і зарубіжних учених щодо теоретичних засад інтеграції освіти у світовому та європейському дослідницькому просторах, *проаналізовано* семантику поняття «інтеграція».

Констатовано, що в Україні реформування освітньої системи, трансформація її в ефективну освітню модель відповідно до європейських і світових суспільних запитів перебуває на основному етапі, тому розкриття теоретичних засад інтеграції освіти у світовому та європейському дослідницькому просторах, аналіз поняття про інтегративний підхід в освіті, виокремлення функцій, форм і способів інтеграції в освіті у компаративній проекції на Україну є цілком на часі.

Встановлено, що процес інтеграції в освіті є певною формою реалізації міжпредметних зв'язків на якісно новому етапі навчання. Інтеграція є потенційним шляхом вдосконалення системи навчання, подолання недоліків і спрямована на поглиблення взаємозв'язків і взаємозалежності між предметами. Інтеграція (від лат. *integratio* – відновлення, спогад, *integer* – цілий) – об'єднання в ціле будь-яких частин, елементів.

Розглянуто українську законодавчу базу та стратегічні документи щодо інтеграції національної освіти в міжнародний освітній і науковий простір: Закон України «Про освіту» (2017), Концепція Нової української школи (2017), Дорожня карта європейської інтеграції України у сферах освіти і науки до 2027 року (2023), концепція МОН України «План відновлення. Освіта і наука» (2022), «Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» (2016), де задекларовано потребу врахування досвіду європейських країн, використання принципів, підходів, інструментарію та практик ЄС повоєнної розбудови країни, зокрема відновлення сфери освіти й науки, узагальнено напрями такого відновлення (розвиток людського капіталу, європейська інтеграція освіти й науки, розвиток науки та інновацій, розвиток усіх освітніх ланок, цифрова трансформація освіти та науки), а інтеграція до європейського освітнього й дослідницького простору розглядається на основі реалізації програми «EU4Skills: кращі навички для сучасної України», гармонізації українського освітнього та наукового законодавства й відповідної державної політики за допомогою EU-level targets.

Проаналізовано ініціативу Європейської Комісії «Європейський освітній простір» (European Education Area, EEA), що допомагає державам-членам ЄС разом розбудувати більш стійкі та інклюзивні системи освіти і навчання. Відповідно до цього *увиражено* п'ять основних напрямів форсайтного розвитку європейського освітнього простору: 1) підвищення якості та справедливості в освіті та навчанні (*improving quality and equity in education and training*); 2) переосмислення та оновлення професійних рамок вчителів та керівників шкіл

(rethinking and updating the professional framework of teachers and school leaders); 3) цифрова освіта (digital education); 4) зелена освіта (green education); 5) Європейський освітній простір у світі (the European Education Area in the world).

Узагальнено, що сучасна освітня система відображає напрям розвитку української держави, пов'язаний із євроінтеграційними процесами й орієнтована на європейські цінності, європейський і світовий освітній простори. Інтеграцію національної освіти в міжнародний освітній і науковий простір визначено одним із принципів державної політики України у сфері освіти. Освітні системи та шкільна освіта під впливом європеїзації розвиваються в напрямі інтеграції, що проявляється у форматі гармонізації ключових показників, які визначають напрями та сутність розвитку освіти. Такий вплив формує спільні тенденції розвитку та спільний характер викликів.

Набуло подальшого розвитку: дослідження інтеграційних процесів у загальній середній освіті як педагогічної проблеми; вивчення й аналіз теоретичних засад інтеграції освіти у світовому та європейському дослідницькому просторах.

Зроблено висновки: 1) війна РФ проти України посилила навантаження на національну систему освіти, утім це не стало на заваді її розвитку, реформуванню та інтеграції до європейської та світової освітньої спільноти. Інтеграцію національної освіти в міжнародний освітній і науковий простір визначено одним із принципів державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності; 2) реалізація євроінтеграційних пріоритетів в освіті передбачає обмін досвідом і запровадження кращих європейських практик насамперед цифровізації освіти, продовження реалізації реформи НУШ, участь в ініціативі ЄС «Європейський зелений курс», у реалізації Плану дій ЄС «ERA vs CORONA» та програми у сфері професійної освіти «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України», імплементації зобов'язань Болонського процесу, активізації співпраці у рамках поточних та майбутніх програм Еразмус+, удосконалення умов підтримки міжнародної академічної мобільності з метою інтеграції українських дослідників до європейського науково-освітнього простору тощо.